

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 191. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359049760/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Frankrig i det 18de Aarhundrede fortsætter og afslutter kun hendes Værk.

Den Literatur, hvortil Fru de Staël i det sidste Tidsrum af sin Virksomhed støtter sig og hvis Tanker ogsaa spores hos Barante, den, hvis Udviklingshistorie naturligt slutter sig til Emigrantlitteraturens, er Tysklands romantiske Skriftverden. Den hele Gruppe af Bøger, jeg har givet det fælles Navn: Emigrantlitteraturen, kan betegnes som en Art Romantik før Romantiken, særlig før den store romantiske Skole i Frankrig, som den indvarsler og bebuder. Men den staar samtidigt, ofte gennem uvilkaarlig Overensstemmelse, undertiden paa Grund af Paavirkning, i mangfoldig Berøring med den germanske Aand og dens Romantik. Derpaa beror det, at Fru de Staël i sin Bog *Om Tyskland* kalder Rousseau, Bernardin de Saint-Pierre og Chateaubriand for Tyskere uden at vide det, og derfor træffer man, som vi har set, paa talrige spredte Punkter Tilløb til det Romantiske og Syslen med dette Ord og Begreb hos Emigrantlitteraturens Mænd og Kvinder.

Men de varsler ikke blot om de store Aander, der efter dem skal optræde paa Aarhundredets Scene; de danner paa en højst mærkvaerdig Maade Forbilleder for dem. Chateaubriand foregriber som romantisk Kolorist Victor Hugo, som livstræt Melankoliker Byron. Sénancour anslaaer, længe inden den romantiske Skole opstaar, de Strenge, som senere spilles af Sainte-Beuve. Nodier er med sin filologiske og arkæologiske Lærdom, sit strenge og rene Sprog og sine fantastiske og uhyggelige Æmner en Forløber for Mérimée. Constant tegner Balzaes Heltinde længe inden Frankrig faar sin store Romanlitteratur; som Politiker har han, skønt frisindet og kirkefjendsk, nogle Lighedspunkter med en udpræget romantisk Politiker, Tyskeren Gentz. Barante forbereder med sin spiritualistiske og dog skæbnedyrkende Literaturfilosofi den Kritik og Æstetik, som indtog Højsædet med Victor Cousin. Fru de Staël endelig synes at forudforkynde Aarhundredets største Forfatterinde, en mindre højstillet, men langt genialere og langt frugtbarere Aand, Digteren og Tænkeren George Sand.

En Verdensdels Literaturhistorie gennem et halvt Aarhundrede begynder selvfølgelig ikke paa noget enkelt Punkt. Det Udgangspunkt, Fremstilleren griber, kan altid stemples som tilfældigt og vilkaarligt; han maa betro sig til sit Instinkt og sit kritiske Blik, ellers kommer han aldrig til at begynde. Men

Emigrantlitteraturen har syntes mig det naturlige, det af Historien selv anviste Udgangspunkt. Denne Gruppe indleder, set fra én Side, den senere religiøse og politiske Reaktion i fransk Literatur, baner, set fra en anden Side, den romantiske Skole i Frankrig Vejen. Den forbereder paa ethvert Punkt til Studiet og Forstaelsen af den romantiske Skole i Tyskland; ja den har endog enkelte Berøringspunkter med saa fjerne Foreteelser som Byron og Balzac.

Emigrantlitteraturen udgør med ét Ord Ouverturen til Aarhundredets store literære Skuespil.